

$$E = \frac{dy}{dx} * \frac{x}{y} \quad (8)$$

Якщо рівняння регресії має вигляд:

$$y = ax^b \quad (9)$$

$$\text{то } \frac{dy}{dx} = bax^{b-1}, \frac{x}{y} = \frac{x}{ax^b} \quad (10)$$

$$\text{або } E = \frac{bax^{b-1} * x}{ax^b} = b \quad (11)$$

Іншими словами, в рівняннях регресії виду $y = ax^b$, коефіцієнти еластичності є показниками степеневі функції. У розглянутому прикладі вони характеризують ступінь «взаємозв'язку» перевезень і виробництва.

Висновки і пропозиції Коло транспортно-економічних завдань, для вирішення яких можна успішно використовувати кореляційний та регресійний аналіз, досить широкий. З його допомогою можна розробляти транспортні прогнози, аналізувати результат виробничо-господарської діяльності транспорту, перевіряти різні економічні гіпотези.

Кореляційний і регресивний аналіз доцільно застосовувати в разі з іншими прийомами і методами. Статистичний матеріал можна накопичувати експериментально, наприклад, за допомогою імітаційного моделювання. Саме цей шлях використовується при оцінці результатів реформування галузі.

Загальна теорія статистики має багато засобів, які застосовуються для кількісної оцінки значимості окремих факторів. Користуючись ними, однак, не можна забувати, що будь-яка математична модель, що описує виробничі системи, за змістом завжди виявляється меншою за реальні прототипи. Нехтування навіть несуттєвими деталями допустимо лише в певних межах і в певному сенсі, в тому числі і при використанні поширених прийомів факторного аналізу. Якщо на «вихідне» значення будь-якої величини (наприклад - собівартість перевезень) впливають декілька чинників і потрібно встановити вплив кожного з них, то зазвичай застосовується правило «змінної фактори по одному», тобто визначається вплив по черзі першого, другого і наступних факторів при елімінації впливу всіх інших. Коли досліджуються складні виробничі системи, не допускають зміни тільки одного фактора поза зв'язком з іншими, такий підхід виявляється недостатнім, тому що реально існує складний ланцюг взаємозалежності і взаємозумовленості факторів (змінних). Елімінація, порушує динамічну цілісність системи, а іноді неможливо по суті.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Зленко А. Україна в минливому світі [Текст]/ А.Зленко //Газета «Дзеркало тижня. Україна». -№ 31.-2009.-с. 1-7
2. Лукашин Ю. Итоги Давоса. Откуда на самом деле пришел кризис? [Текст]/ Ю. Лукашин // Ежедневник 2000.-№5(554).-2011.- с.4
3. Єдина транспортна система: Навч.посібн./ Соболєв Ю.В., Дикань В.Л., Дейнека О.Г., Писаревський І.М., Познякова Л.О. -Х.: ООО «Отлант», 2002.- с. 42
4. Данько М.І., Дикань В.Л., Якименко Н.В. Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств в умовах міжнародних транспортних коридорів [Текст]: монографія / М.І. Данько, В.Л. Дикань, Н.В. Якименко/ -Харків: УкрДАЗТ,2008.-с.24
5. Бараш Ю.С. Управління залізничним транспортом країни [Текст]: монографія /Ю.С. Бараш/-2-ге видан. перероб. і доп.- Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетр. нац.універс.заліз. транспорту ім. ак В.Лазаряна, 2006. -264 с.
6. Яцківський Л.Ю., Зеркалов Д.В. Загальний курс транспорту [Текст]: Навчальний посібник./Л.Ю. Яцківський,Д.В. Зеркалов/-Кн.1.-К.: Арістей, 2007.-544 с.
7. Чебанова Н.В. Ефективне управління економічною діяльністю підприємств залізничного транспорту та його вплив на конкурентоспроможність галузі [Текст] / Н.В. Чебанова// Вісник економіки транспорту і промисловості -2010.-№29.-с. 382-387
8. Кірдіна О.Г. Аспекти впливу залізничного транспорту на економіку України [Текст]/О.Г. Кірдіна //Вісник економіки транспорту і промисловості -2010.-№29.- с.221-226
9. Халлюк А. Україна – транзитна держава [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://eu2001.narod.ru/1/5/htm>.

НАПРЯМИ ДЕТИНІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Іванов О.В., старший консультант відділу макроекономічного прогнозування та досліджень тіньової економіки; Національний інститут стратегічних досліджень, м. Київ

Постановка проблеми. Однією з визначальних умов розвитку практично будь-якої країни в світі є визначення оптимальних взаємовідносин з іншими країнами світу. Процеси світової економічної інтеграції, посилення міжнародних господарських зв'язків є однією з характерних ознак сучасності. В процесі інтеграції кожна держава проводить власну зовнішньоекономічну діяльність (ЗЕД), вступаючи у різноманітні міжнародні торговельні та фінансові відносини, що вимагає владних інституцій держави узгоджувати свої дії з діями інших держав.

Із здобуттям незалежності в Україні у 90-х роках відбулося послаблення державного контролю за зовнішньоекономічною діяльністю (фіктивні експортно-імпорتنі операції, фіктивне спільне підприємство). Це призвело до різкого відтоку капіталу, у тому числі й кримінального, за кордон (пошук нових можливостей для відмивання грошей), і до одержання необґрунтованих, а інколи фіктивних і незаконних пільг в оподатковуванні [8]. Посилення інтеграційних процесів України у світове господарство спричинило виникнення значних масштабів тіньової економічної діяльності в зовнішньоекономічних відносинах [9]. Із виникненням нових форм співпраці між країнами, виникають і нові тіньові схеми у зовнішньоекономічній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання "тіньової економіки" вивчалось багатьма як закордонними, так і вітчизняними дослідниками. Зокрема серед закордонних учених можна назвати: Гутманн П., Шнайдер Ф., Вейг, Даллаго Б., Арвай Дж., Контіні Б., Константино Ч., Казімір В., Люттік-Хаузен Р., Коломер В'ядель Д., Віллард Ж., Карсон К., Макафі К., Блейдс, Д., Патрізі В., Френз А., Діллот А., Морріс С., Лееу Ф., Сото Е. де, Тіссен У., Бокун Н. та інші. В російській науці і економічній практиці відомі роботи таких вчених як: Гадживєв Н., Глінкіна С., Головнін С., Дадалко В. і Пешко Д., Єлісеєва І., Корячіна Т., Волконський В., Криштановська О., Синілов Г., Рябушкін Б., Беряшева А., Белозерова І., Бокун Н., Кулібаба О., Ісправнікова О., Куліков В., Єчкамов С., Чурілова Є. та інші. Серед

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

українських вчених слід зазначити: Антипов В., Базилюк А., Базилевич В., Бесчатний В., Бородюк В., Варналії З., Войстрик С., Гончарук А., Жаліло Я., Задорожний Г., Касьянов В., Коваленко С. Лузан А., Мазур І., Мандибуря В., Мокій А., Николаєв М., Турчинов О., Флейчук М., Харазішвілі Ю., Шевяков А. та ін.

Щодо досліджень тіньової економіки у сфері зовнішньоекономічної діяльності, то на фоні великої кількості досліджень вітчизняними вченими тіньової економіки, поняття тіньових економічних зв'язків у сфері ЗЕД розглянуто недостатньо. Під час досліджень тіньової економіки у сфері зовнішньоекономічної діяльності переважна увага вчених зосереджена на відпливі капіталу, корупції в митних органах та контрабанді¹ [2; 7]. Але більшість питань зазначеної теми на сьогодні залишаються без належної уваги або недостатньо опрацьовані.

Мета статті. Метою дослідження є розробка підходів до виявлення обсягів тіньової економіки у зовнішньоекономічній сфері, визначення основних причин її виникнення і розповсюдження, а також узагальнення схем і способів її здійснення, що дозволить створити механізм протидії тіньових відносин у ЗЕД.

Виклад основного матеріалу. Аби уникнути подвійного та неоднозначного трактування варто дотримуватися офіційних тлумачень та визначень. Основним законом, який регулює економічну діяльність між агентами різних країн в Україні є закон «Про зовнішньоекономічну діяльність» [4]. Відповідно до цього закону зовнішньоекономічна діяльність в Україні - це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

До видів зовнішньоекономічної діяльності, які здійснюються в Україні суб'єкти цієї діяльності, належать:

- експорт та імпорт товарів, капіталів та робочої сили;
- надання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності, в тому числі: виробничих, транспортно-експедиційних, страхових, консультативних, маркетингових, експортних, посередницьких, брокерських, агентських, консигнаційних, управлінських, облікових, аудиторських, юридичних, туристських та інших, що прямо і виключно не заборонені законами України; надання вищезазначених послуг іноземними суб'єктами господарської діяльності суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності України;
- наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності; навчання та підготовка спеціалістів на комерційній основі;
- міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами у випадках, передбачених законами України;
- кредитні та розрахункові операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності; створення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності банківських, кредитних та страхових установ за межами України; створення іноземними суб'єктами господарської діяльності зазначених установ на території України у випадках, передбачених законами України;
- спільна підприємницька діяльність між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності, що включає створення спільних підприємств різних видів і форм, проведення спільних господарських операцій та спільне володіння майном як на території України, так і за її межами;
- підприємницька діяльність на території України, пов'язана з наданням ліцензій, патентів, ноу-хау, торговельних марок та інших нематеріальних об'єктів власності з боку іноземних суб'єктів господарської діяльності; аналогічна діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за межами України;
- організація та здійснення діяльності в галузі проведення виставок, аукціонів, торгів, конференцій, симпозіумів, семінарів та інших подібних заходів, що здійснюються на комерційній основі, за участю суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності; організація та здійснення оптової, консигнаційної та роздрібною торгівлі на території України за іноземну валюту у передбачених законами України випадках;
- товарообмінні (бартерні) операції та інша діяльність, побудована на формах зустрічної торгівлі між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності;
- орендні, в тому числі лізингові, операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності;
- операції по придбанню, продажу та обміну валюти на валютних аукціонах, валютних біржах та на міжбанківському валютному ринку;
- роботи на контрактній основі фізичних осіб України з іноземними суб'єктами господарської діяльності як на території України, так і за її межами; роботи іноземних фізичних осіб на контрактній оплатній основі з суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності як на території України, так і за її межами;
- інші види зовнішньоекономічної діяльності, не заборонені прямо і у виключній формі законами України.

З огляду на перелік видів зовнішньоекономічної діяльності є потреба у визначенні форм тіньової економіки, які можуть мати місце при здійсненні ЗЕД (див таблицю 1).

Цей перелік не є вичерпаний і є більш оглядовим, однак є доволі показовим. З цього переліку можна зробити висновок, що тіньова економіка в ЗЕД торкається як і економічних та фінансових аспектів міжнародних відносин, так і соціальних.

Варто ще зазначити про форми тіньової економіки, які існують всередині країни, однак прямо впливають на ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. Це, зокрема регуляторна політика в країнах, політика використання нетарифних бар'єрів в зовнішній торгівлі [8], міграційні правила, митні процедури, податкова політика, правила ведення внутрішньої торгівлі, регулювання банківської та інших фінансових секторів, загальний рівень злочинності в країні, рівень захищеності кордонів, корупція у митних та інших регулюючих та контролюючих органах, рівень бюрократизації адміністративних послуг як на центральному рівні, так і на рівні місцевих органів державної влади, технічне регулювання (умови та процедури оцінки відповідності, сертифікації, стандартизації, фітосанітарні норми тощо) і т.п.

Кожна з представлених форм тіньової економіки у ЗЕД несе свої загрози. Зокрема контрабанда є одним із головних чинників дестабілізації економічної системи України. Ввезення на територію держави контрабандних товарів сприяє неконтрольованому насиченню внутрішнього ринку продукцією іноземного виробництва та витісненню українських товарів. У результаті цього значних збитків зазнають вітчизняні підприємства, в першу чергу легкої та переробної промисловості, продукція яких стає не конкурентоспроможною, а контрабандисти виводять у тіньовий обіг значні суми коштів, призначених для сплати митних платежів. Найбільша концентрація контрабанди зафіксована у прикордонних регіонах країни, а також поблизу морських портів [11].

Основною метою злочинів у ЗЕД є відплив капіталу з України. Такі дії дозволяють накопичувати значні фінансові ресурси в руках певної групи населення шляхом ввезення частини їх в Україну і направляти у нелегальний сектор економіки. Поряд з цим основним джерелом надходження значних валютних коштів до кримінальних структур є їх злочинна діяльність, пов'язана із зовнішньоекономічними господарськими операціями [1].

За даними міжнародних експертів [10], Україна входить до двадцятки країн-«лідерів» з найбільшим обсягом відпливу тіньового капіталу з країни (майже 82 млрд дол. за підсумками 2000-2008 років).

¹ Переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, вчинене у великих розмірах, а також незаконне переміщення історичних та культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а так само контрабанда стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України. (Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 N 2341-III)

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Питання тіньового обігу валютних коштів є досить актуальним, оскільки кошти, переведені господарюючими суб'єктами та фізичними особами за кордон, не просто знаходяться там на банківських рахунках, а перебувають в обігу, тобто приносять тій чи іншій державі прибутки.

Таблиця 1.

Форми тіньової економіки у різних видах зовнішньоекономічної діяльності	
Види ЗЕД	Форми тіньової економіки
Експорт та імпорт товарів, товарообмінні (бартерні) операції	Фальсифікація продукції; ухід в офшорні зони; переведення країни походження товару; переведення прибутків від експортно-імпорتنих операцій закордон; ввезення (імпорт) фальсифікованих продуктів та продуктів, які не відповідають митним документам; контрабанда; змова з митними службами; човникова торгівля; заниження (завищення) реальної вартості товарів; заборгованості по експортно-імпортним операціям.
Експорт та імпорт послуг	Фірми-одноденки; псевдо-консультаційні послуги; таємні змови та альянси між фірмами різних країн (альянс між фармацевтичними фірмами і медичними установами; нелегальні платні послуги
Експорт та імпорт капіталів, міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами	Фінансові піраміди; відмивання «брудних» коштів; фінансові операції під егідою різних некомерційних, а іноді і благодійних фондів; завищення контрактної ціни при імпорті товарів, техніки, технологій і послуг з виведенням різниці між контрактною і реальною ціною на закордонні рахунки учасників угоди; заниження контрактної ціни при експорті продукції і послуг з виведенням різниці між реальною ціною купівлі і вказаною в контракті на закордонні рахунки експортерів; вивіз капіталів шляхом організації фіктивної закупівлі імпорту чи неповернення коштів за експортовану продукцію; операції з перестраховування
Спільна підприємницька діяльність між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності	Використання трансфертних цін
Організація та здійснення діяльності в галузі проведення виставок, аукціонів, торгів, конференцій, симпозіумів, семінарів та інших подібних заходів	Вивезення (ввезення) не задекларованих товарів (часто незаконне), занижена вартість товарів.
Орендні, в тому числі лізингові, операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності	Завищена вартість послуг, непродуктивний вплив капіталу
Роботи на контрактній основі фізичних осіб, міграція робочої сили	Використання праці нелегальних мігрантів

Нелегальний обіг валютних коштів, здобутих внаслідок експорту товарів за кордон, у подальшому може здійснюватися в таких формах: вносяться на рахунки в закордонні кредитно-розрахункові установи і використовуються в безготівковій формі; використовуються для придбання нерухомого майна в Україні та закордоном; легалізуються шляхом інвестування іноземними громадянами в приватні економічні структури України; повертаються в Україну у вигляді ввезення поза митним контролем товарів; ввозяться контрабандним шляхом в нашу державу, декладаються у нелегальне виробництво або легалізуються шляхом придбання акцій господарюючих суб'єктів.

Ще одним з каналів переміщення значних фінансових коштів з національної економіки є внутрішньо-фірмові канали транснаціональних корпорацій. Здійснюючи значний вплив на свої структурні підрозділи в різних країнах ТНК можуть акумулювати фінансові ресурси в тих чи інших економіках у відповідності до власних економічних вигод. Це може здійснюватися як через ті фінансові інструменти – трансфертне ціноутворення, прискорення та затримування платежів, валютна політика, а також шляхом штучного створення внутрішньо-фірмових фінансових потоків, наприклад шляхом виплат позачергових дивідендів, встановлення трансфертних цін на фіктивні операції тощо.

Трансфертне ціноутворення – це найбільш проста і розповсюджена схема міжнародного планування, метою якого є мінімізація податків.

Шляхом використання трансфертних цін нерозподілений прибуток переводиться з однієї країни для збільшення розподіленої його частини в іншій. Чим більше обмежень на підприємницьку діяльність існує в тій чи іншій країні, тим інтенсивніше ТНК використовують трансфертні ціни для перекачування прибутків з цієї держави. Трансфертні ціни використовуються в основному відносно технічно складних виробів, послуг, фінансових потоків (наприклад, відсотки по внутрішньо-фірмовим позикам), де важко визначити величину «нормальної» (звичайної) ринкової ціни. За оцінками Світового банку приблизно 2/3 операцій світової торгівлі здійснюється в середині транснаціональних компаній [12].

Перелік ризиків та негативних наслідків від тіньової діяльності у сфері зовнішньоекономічних відносин на практиці набагато більший і потребує додаткового вивчення. Слід зазначити, що українською владою протягом останніх років прийняти конкретні кроки із зменшення тінізації зовнішньоекономічної діяльності. Це, зокрема: Державна програма «Контрабанді-СТОП» на 2005-2006 рр., затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2005 р. №260; Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI; Національна антикорупційна стратегія на 2011-2015 роки, прийняті Закони України «Про засади запобігання та протидії корупції» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні порушення» та інші заходи. Однак із вдосконаленням методів боротьби із тіньовою економікою нажалі вдосконалюються і шляхи тінізації економіки.

Висновки. Досліджуючи проблему тіньової економіки у сфері ЗЕД і працюючи над виробленням рекомендацій щодо детінізації у ЗЕД для початку варто зробити певні узагальнюючі висновки. Конкретні інструменти та методи детінізації потребують більш детального вивчення кожного виду тіньової економіки у ЗЕД. Тому на цьому етапі дослідження слід зазначити на наступному.

1) Будь-яка діяльність у ЗЕД (окрім, можливо, міграції) пов'язана із фінансовими потоками. Практично усі форми тіньової економіки у сфері ЗЕД мають на меті одне – приховування прибутків і вивезення фінансових ресурсів за кордон. Тому, однією з найактуальніших задач для України є припинення вивозу національного капіталу за кордон і створення передумов для їхнього повернення та використання в національній економіці у вигляді внутрішніх інвестиційних та кредитних ресурсів.

2) Велика кількість видів ЗЕД породжує велику кількість форм тіньової економіки у цій сфері. Відповідно, методи детінізації мають бути комплексними. Державна програма боротьби із тіньовою економікою має бути направлена на усі форми тінізації у сфері ЗЕД. Програма, направлена на боротьбу із контрабандою, має йти у комплексі із заходами боротьби з корупцією у митних та прикордонних органах. В іншому випадку боротьба з контрабандою буде неефективною і носитиме точковий та/або короткотерміновий характер.

3) З огляду на певну специфіку здійснення ЗЕД постає питання необхідності більш детального дослідження теоретичних та практичних аспектів використання таких видів та інструментів у ЗЕД як: інструменти нетарифного регулювання у зовнішній торгівлі; трансфертні ціни; система технічного регулювання та ін. Перелічені напрямки є особливо важливими у процесі поглиблення інтеграційних процесів України у світове господарство. Тіньова економіка у цих сферах зумовлює виникнення багатьох інших складних проблем, таких як: спотворення та викривлення показників міжнародної торгівлі, негативний вплив на розвиток конкуренції між національними

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

виробниками, ризики зростання нелегального імпорту в країну неякісної продукції, виникнення торгово-політичних суперечностей між країнами тощо.

4) Законодавча нормативно-правова база ЗЕД потребує вдосконалення у напрямку забезпечення принципами прозорості, недискримінаційності і рівності у доступі, а також захисту вітчизняного виробника та національного споживача.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Білецький В. Фіктивне підприємництво і економічна злочинність // Право України. — 1997. — №5, с. 34-37
2. Бородюк В., Приходько Т., Турчинов О. Оцінка стану тіньової економіки України та методи розрахунків її обсягів. — К.: Інститут Росії НАН України, 1997 — 138 с. — Вип. 3
3. Вплив економічної злочинності на зовнішньоекономічні відносини України. Електронний підручник [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://pidruchniki.ws/16520205/ekonomika/vpliv_ekonomichnoyi_zlochinnosti_zovnishnoekonomichni_vidnosini_ukrayini
4. Закон України від 16 квітня 1991 року N 959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність»
5. Іванов О.В. Протидія тінізації у сфері нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі України // Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сб. науч. тр. — Донецк: ДонНУ, 2011. — Т.2. — с. 125-129
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 N 2341-III
7. Мазур І.І. Детінізація економіки України: теорія та практика/ Київський національний університет ім. Т.Шевченка. — К.: ВГЦ Київ. ун-т. — 2006 р. — 239 с.
8. Павловський М. Тень // Голос України. — 1998. — № 112. — С. 4-5
9. Поліщук Наталія Євгенівна. Науково-методичні основи визначення тіньової економіки в системі зовнішньоекономічних операцій: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / Н.Є. Поліщук; Наук.-дослід. екон. ін-т М-ва економіки та з питань європ. інтеграції в Україні. — К., 2003. — 16 с.
10. Тищук Т, Іванов О. "Щодо пріоритетних напрямів детінізації економіки України". Аналітична записка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/676/#_ftn3
11. Чайковський Р.Й. Особливості та форми тіньової економіки в прикордонному регіоні // Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки — 2007 - №12, - с. 189-195
12. WB (2011a), «Transfer Pricing Technical Assistance Global Tax Simplification Program», Presentation given by Rajul Awasthi in Brussels, 24 February 2011

РЕЗЮМЕ

У дослідженні подається загальна характеристика основних видів зовнішньоекономічної діяльності, аналізується, які форми тіньової економіки можуть виникати при ЗЕД та основні ризики на економіку країни, які виникають при цьому. Подаються основні напрямки зменшення тіньової економіки у сфері ЗЕД.

Ключові слова: тіньова економіка, зовнішньоекономічна діяльність.

РЕЗЮМЕ

В исследовании подается общая характеристика основных видов внешнеэкономической деятельности, анализируется, какие формы теневой экономики могут возникать при ВЭД и основные риски на экономику страны, которые возникают при этом. Представлены основные направления уменьшения теневой экономики в сфере ВЭД.

Ключевые слова: теневая экономика, внешнеэкономическая деятельность.

SUMMARY

In the Article there is a general description of the main types of foreign economic activity, form the shadow economy in the foreign economic activity and the main risks to the economy are analyzed. Main areas of reducing the shadow economy in the foreign economic activity have been proposed.

Keywords: shadow economy, foreign economic activity.

ПОСТКРИЗИСНОЕ РАЗВИТИЕ МИРОВЫХ ФИНАНСОВЫХ ЦЕНТРОВ В УСЛОВИЯХ ТРАНСНАЦИОНАЛИЗАЦИИ

Кабо А.О., аспирант кафедры международной экономики, Донецкий национальный университет

Актуальность темы исследования. Глобализация рынков финансовых услуг, сопровождающаяся концентрацией участников и операций, способствует интенсивному росту и консолидации мировых финансовых центров. На долю трех городов — Лондона, Нью-Йорка и Токио — приходится более 1/3 мировых титулов собственности, находящейся в управлении институциональных инвесторов, и более половины объема операций валютных бирж мира.

Цель исследования состоит в рассмотрении практических аспектов развития мировых финансовых центров в контексте преодоления последствий глобального финансового кризиса и реформирования мировой финансовой архитектуры.

Степень изученности проблемы исследования. Среди зарубежных авторов, занимающихся данной проблематикой, следует выделить труды Александра Г., Бейли Дж., Брейли Р., Ваховича Дж., Гапенски Г., Крушвица Л., Лиса Ф., Майерса С., Мауэра Л., Миллера М., Найра Р., Пайка Р., Росса С. и др. Среди отечественных авторов следует выделить труды Булатова А., Ковалевой А., Леонтьева В., Макогона Ю., Наговицина А., Ореховой Т. и других.

Основная часть. Размер рынка торговли валютой несравним и превосходит на порядок все остальные формы международных экономических отношений, такие как торговля товарами, торговля услугами, международное движение капитала, рабочей силы или технологии. Примерно 41% всех сделок с валютой составляют сделки спот, 53% — прямые форварды и свопы и около 6% — фьючерсы и опционы, причем доля сделок своп постепенно сокращается, прямых форвардов и свопов — увеличивается, а фьючерсы и опционы продолжают оставаться небольшим сегментом рынка. Мировой валютный рынок осуществляет движение денежных ресурсов между государствами, опосредуя международную торговлю товарами и услугами, международную миграцию капиталов.

Центрами мирового валютного рынка являются мировые финансовые центры (МФЦ) — центры сосредоточения банков и специализированных кредитно-финансовых институтов, осуществляющих международные валютные, кредитные и финансовые операции, сделки с ценными бумагами, драгоценными металлами, деривативами.

Самым представительным является американский центр, в котором главную роль играет Нью-Йорк как средоточие крупнейших финансовых институтов мира. Сердцевиной Нью-Йорка считается Нью-Йоркская фондовая биржа.

В Европе ведущим финансовым центром является Лондон, занимающий первое место в мире по валютным, депозитным и кредитным операциям. Только ежедневный объем сделок с валютой в английской столице приближается к 500 млрд. долл. США [1, с.165-169].

В конце 60-х гг. выросли финансовые центры на Дальнем Востоке. Этому способствовало быстрое развитие экономики Японии и других азиатских «драконов», которые завоевывают прочное положение в мировой торговле и превращаются в кредиторов западных стран.